

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโดนกัน

นายเจตน์ คุ้มคงอมร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-786-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE COMPENSATION FOR COLLISION DAMAGES

Mr. JATE KUMKONGAMORN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

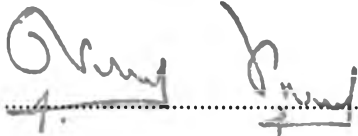
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

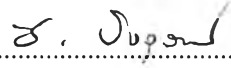
ISBN 974-331-786-4

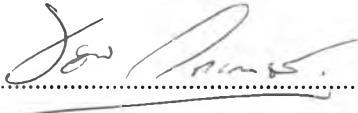
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโดนกัน
โดย   นายเจตน์ คุ้มคงอมร
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

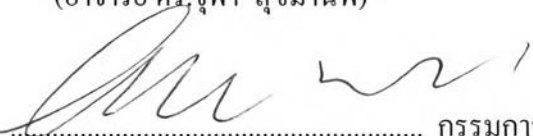

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

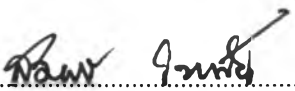
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริศ เอกจริยกร)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมพร ไพสิน)

เจตน์ กุ่มคงอมร : การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโคลนกัน (THE COMPENSATION FOR COLLISION DAMAGES) อ.ที่ปรึกษา : อ.ชยันติ ไกรกาญจน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.ดร.จุฬา สุขมานพ, 104 หน้า . ISBN 974-331-786-4.

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงกฎเกณฑ์ในทางพาณิชย์นาวีเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโคลนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และกฎเกณฑ์ของ Lisbon Rules 1987 และศึกษาแนวทางของประเทศไทยว่ามีหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้โดยเฉพาะหรือไม่ และหากจะนำแนวทางของกฎหมายอังกฤษ อเมริกา และ Lisbon Rules 1987 มาปรับใช้ในกฎหมายไทยจะมีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายพาณิชย์นาวีของอังกฤษและอเมริกามีหลักเกณฑ์ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโคลนกันเป็นพิเศษแตกต่างไปจากการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิดทั่ว ๆ ไป โดยได้กำหนดวิธีการชดใช้ค่าเสียหายประเภทต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เช่น การประเมินความเสียหายที่เกิดแก่เรือหรือทรัพย์สินบนเรือ และการคำนวณการขาดรายได้หรือขาดประโยชน์ที่เกิดจากกรณีเรือโคลนกัน ซึ่งหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของกฎหมายอังกฤษและอเมริกา และ Lisbon Rules จะสอดคล้องและเป็นไปในแนวเดียวกัน อย่างไรก็ตามมีบางกรณีที่กฎหมายอังกฤษและอเมริกาแตกต่างกันหรือมีบางสถานการณ์ที่ Lisbon Rules ไม่ได้วางแนวทางแก้ปัญหาไว้ สำหรับพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 แม้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดในกรณีเรือโคลนกันแต่ไม่มีหลักเกณฑ์ในเรื่องการกำหนดค่าสินไหมทดแทน จึงต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยละเมิด มาตรา 438 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจศาลอย่างกว้างขวาง จึงทำให้การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขาดความชัดเจนแน่นอน รวมทั้งยังอาจไม่ครอบคลุมถึงค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปกติจากกรณีเรือโคลนกัน ดังนั้น เพื่อให้การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโคลนกันของไทยมีความชัดเจนและเป็นไปโดยเหมาะสม จึงสมควรมีบทบัญญัติพิเศษนอกเหนือไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจากการศึกษากฎหมายอังกฤษ อเมริกา และ Lisbon Rules ก็พบว่ามีความคล้ายคลึงหลายประการที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ประเทศไทยอาจนำ Lisbon Rules มาเป็นหลักในการร่างกฎหมายพิเศษดังกล่าว เว้นแต่ในบางสถานการณ์ซึ่งถ้า นำ Lisbon Rules มาใช้จะไม่เหมาะสม หรือ Lisbon Rules ไม่ได้วางแนวทางแก้ปัญหาไว้ ก็อาจนำหลักกฎหมายอังกฤษหรืออเมริกามาปรับใช้แทนภายใต้กฎหมายไทย

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา .....2541.....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C870125 : MAJOR LAW

KEY WORD: COMPENSATION / COLLISION DAMAGES

JATE KUMKONGAMORN : THE COMPENSATION FOR COLLISION DAMAGES.

THESIS ADVISOR : LECT. CHAYANTI GREIGARN. THESIS CO-ADVISOR : MR.CHULA

SUKMANOP, Ph.D. 104 pp. ISBN 974-331-789-4

This thesis is aimed to study maritime laws regarding the compensation for collision damages, in particular, by focusing on English and American legal approaches including the Lisbon Rules 1987, and also to study Thai laws whether there is any specific provision in this respect and if, however, there is no provision providing for, whether it is appropriate or possible to apply English, American and the Lisbon Rules' approaches, to some extent, to Thai laws.

The study indicates that English and United States maritime laws have specific rules concerning the compensation for collision damages, different from general approaches in tort cases. The laws establish clear measures of indemnification for several types of damages, such as the assessment of damages to vessel or to property on board or the calculation for loss of earnings or loss of use occurred by the collision. In this respect, most of English and United States laws are consistent with and similar to the Lisbon Rules. However, in some cases, English rules are different from United States rules, and in some circumstances, the Lisbon Rules do not provide any solution to the problems. As regards Thai law, although some provisions of the Navigation in Thai Water Act 1913 (B.E. 2456) provide for collision liabilities, there is no any provision concerning compensatory methods for collision damages. Consequently, the provision of wrongful act, under section 438 of the Civil and Commercial Code, which gives wide discretion to the courts, will be applicable to the case *mutatis mutandis*. As a result, the compensatory damages for collision are remain unclear and do not cover all types of damages generally occurred by the collision. It is therefore expedient to have specific provisions other than those of the Civil and Commercial Code in order to make the compensation for collision damages certain and suitable. This thesis proposes that English and American laws including the Lisbon Rules have provided several approaches that could be applied to Thai law. Accordingly, Thailand may apply the Lisbon Rules as a model for drafting a special law. However, in some circumstances, the application of the Lisbon Rules is not appropriate and the Lisbon Rules do not provide any guideline for solving problems. English or American laws should be adopted instead.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อ.ชยันติ ไกรกาญจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อ.ดร.จุฬา สุขมานพ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เป็นอย่างสูง ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมกัน ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ซึ่งช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณในความเมตตา ความห่วงใยและความเอาใจใส่ของอาจารย์ทั้งสองท่านที่มีต่อศิษย์เสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์ ศ.ดร.ไพฑูริศ เอกจริยกร และ อ.สมพร ไพสิน ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณเสาวภาภรณ์ บุญญภัทโร ซึ่งเป็นผู้แนะนำหัวข้อวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ให้แก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณปฐมภรณ์ ปัตตพงษ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้กำลังใจผู้เขียนอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด และคอยกระตุ้นเตือนให้ผู้เขียนมีกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรคในยามที่ผู้เขียนท้อแท้และหมดกำลังใจ รวมทั้งขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อและความมีน้ำใจในการช่วยเหลือหาข้อมูลและตรวจทานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ในท้ายที่สุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พอจะมีคุณค่าหรือประโยชน์ทางวิชาการใด ๆ อยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดามารดาผู้ซึ่งให้การสนับสนุนแก่ผู้เขียนทั้งในด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์มาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	6
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโดนกันตามกฎหมายไทย.....	7
2.1 ความหมายของคำว่าเรือ โคนกัน.....	7
2.2 ปัญหาการใช้กฎหมายบังคับแก้คดีและเขตอำนาจศาล	9
2.3 ความรับผิดในกรณีเรือ โคนกันตามกฎหมายไทย	15
2.3.1 หลักเกณฑ์ความรับผิด.....	15
2.3.2 ปัญหาการปรับใช้กฎหมาย.....	19
2.4 หลักเกณฑ์ตามกฎหมายไทยในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจาก เรือ โคนกัน	21
2.4.1 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติการเดินเรือใน น่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456	21
2.4.2 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือ โคนกันตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	22

2.4.2.1 แนวคิดและหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	23
2.4.2.2 ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
ลักษณะละเมิด.....	25
(ก) ความเสียหายอันเกิดแก่ตัวทรัพย์สิน.....	25
(ข) ความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย.....	28
2.4.2.3 ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือ โคนกันตามแนวคำ	
พิพากษา	34

บทที่ 3 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือ โคนกันตามกฎหมายต่างประเทศ

และ Lisbon Rules 1987	39
3.1 ความหมายของคำว่า "เรือ โคนกัน"	40
3.2 ความรับผิดชอบในกรณีเรือ โคนกันของต่างประเทศ.....	42
3.2.1 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบ.....	42
3.2.2 การจำกัดความรับผิดชอบของเจ้าของเรือ.....	45
3.3 ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือ โคนกันตามกฎหมายต่างประเทศ	
และ Lisbon Rules 1987	46
3.3.1 หลักเกณฑ์ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	46
3.3.2 ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือ โคนกัน.....	49
3.3.2.1 ความเสียหายแก่เรือ.....	50
(ก) กรณีที่เรือเสียหายโดยสิ้นเชิง.....	50
1. การใช้ราคาเรือ.....	50
2. ค่าระวางและค่าขาดประโยชน์.....	52

3. ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น.....	56
4. ดอกเบี้ย.....	56
(ข) กรณีเรือเสียหายเสมือนเสียหายโดยสิ้นเชิง.....	57
(ค) กรณีที่เรือเสียหายแต่เพียงบางส่วน.....	59
1. ค่าซ่อมแซมเรือ.....	59
2. ค่าสูญเสยรายได้.....	62
3. ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น.....	67
4. ดอกเบี้ย.....	68
3.3.2.2 ความเสียหายแก่ทรัพย์สินบนเรือ.....	68
(ก) ทรัพย์สินบนเรือที่เป็นสินค้า.....	68
(ข) ทรัพย์สินบนเรืออย่างอื่น.....	70
3.3.2.3 ความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย.....	71
บทที่ 4 แนวทางการนำเอากฎหมายต่างประเทศและ Lisbon Rules 1987 เกี่ยวกับ	
การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโดนกันมาปรับใช้ในกฎหมายไทย.....	79
4.1 หลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	79
4.2 ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเรือโดนกัน.....	83
4.2.1 ความเสียหายแก่เรือโดยสิ้นเชิง.....	83
(ก) การใช้ราคาเรือ.....	83
(ข) ค่าระวางและค่าขาดประโยชน์จากการใช้เรือ.....	84
(ค) ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น.....	86
(ง) ดอกเบี้ย.....	87

4.2.2 ความเสียหายแก่เรือเสมือนเสียหายโดยสิ้นเชิง	88
4.2.3 ความเสียหายแก่เรือแต่เพียงบางส่วน.....	89
(ก) ค่าซ่อมแซม.....	89
(ข) ค่าระวางและค่าขาดประโยชน์จากการใช้เรือ.....	94
(ค) ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น.....	96
4.2.4 ความเสียหายแก่ทรัพย์สินบนเรือ.....	96
4.2.4.1 ทรัพย์สินบนเรือที่เป็นสินค้า.....	97
4.2.4.2 ทรัพย์สินบนเรืออย่างอื่น.....	99
4.2.5 ความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย.....	100
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	101
รายการอ้างอิง.....	105
ภาคผนวก.....	108
ประวัติผู้เขียน	120